

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE
**PRIMERJAVA NALOŽBENE KULTURE V SLOVENIJI IN V
ZDRUŽENEM KRALJESTVU VELIKE BRITANIJE**

Ljubljana, september 2021

ADIL MAHMIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Adil Mahmić, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom primerjava naložbene kulture v sloveniji in v združenem kraljestvu velike britanije, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Markom Košakom

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 MOŽNOSTI INVESTIRANJA	2
1.1 Delnice	2
1.2 Obveznice	3
1.2.1 Kategorije obveznic	3
1.3 Izvedeni finančni instrumenti	3
1.3.1 Terminske pogodbe.....	4
1.3.2 Zamenjave.....	4
1.3.3 Opcije.....	4
1.4 Kripto valute.....	5
1.4.1 Vrste kripto valut	5
1.4.2 Prednosti kripto valut.....	5
1.4.3 Slabosti kripto valut.....	6
1.4.4 Pomanjkljivosti kripto valut.....	6
1.5 ETF skladi.....	6
1.5.1 Vrste ETF skladov	7
1.5.2 Prednosti in slabosti ETF skladov	7
1.5.3 Vpliv na trg	8
1.6 Vzajemni skladi	8
1.6.1 Kategorizacija vzajemnih skladov	9
1.6.2 Prednosti vzajemnih skladov	9
1.6.3 Slabosti vzajemnih skladov	10
1.6.4 Donosnost vzajemnih skladov	11
1.7 Vezane vloge – depoziti.....	11
1.8 Varčevalni račun	12
1.9 Nepremičnine.....	12
1.9.1 Analiza cen nepremičnin v Sloveniji	13
1.9.2 Koristi in pomankljivosti vlaganja v nepremičnine	14
1.10 Plemenite kovine.....	14
1.10.1 Analiza cen plemenitih kovin	14

2	NALOŽBENA STRATEGIJA.....	15
3	PRIMERJAVA VLAGANJ MED SLOVENIJO IN ZDRUŽENIM KRALJESTVOM.....	16
3.1	Kako posamezniki varčujejo in vlagajo v Združenem kraljestvu?	16
3.2	Analiza ankete.....	18
3.2.1	Ugotovitve	18
	SKLEP.....	23
	LITERATURA IN VIRI.....	24
	PRILOGA	29

KAZALO TABEL

Tabela 1: Skladi, ki so v obdobju zadnjih desetih let dosegali tržno povprečje	11
Tabela 2: Povprečne cene rabljenih stanovanj v evrih na kvadratni meter	13

KAZALO SLIK

Slika 1: Letni indeksi cen stanovanjskih nepremičnin, glede na isto četrtoletje prejšnjega leta, Slovenija	13
Slika 2: Gibanje cen plemenitih kovin v obdobju 2010 – julij 2021.....	15
Slika 3: Razlogi Britancev za vlaganje v delnice	17
Slika 4: Mnenja Britancev glede vlaganja med pandemijo korona virus.....	18
Slika 5: Starost anketirancev	19
Slika 6: Kam vlagate svoj denar?	19
Slika 7: Kam nameravate vlagati svoj denar v prihodnjem letu?.....	20
Slika 8: Kateri so vaši razlogi za vlaganje v delnice?	20
Slika 9: Mnenja posameznikov v Sloveniji glede vlaganja med pandemijo korona virus	21
Slika 10: Zakaj varčujete?	22
Slika 11: Ali pri vlaganju imate poklicne svetovalce?	22
Slika 12: Ali ste bili izpostavljeni naložbenim prevaram	23

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa: Kam Slovenci vlagajo svoj denar?.....	1
--	---

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

DZU – družba za upravljanje

ETF – (angl. Exchange Traded Fund); Skladi, s katerimi se trguje na borzi

ISA – (angl. Individual Savings Account); Osebni varčevalni račun

UVOD

Vlaganje v razne naložbe se je pri posameznikih v Sloveniji v letu 2020 znatno povečalo. Velika večina nas je v zadnjem letu odprla trgovalne račune, kjer vlagamo v delnice, kripto valute, vzajemne sklade, zlato, nekaj jih je tudi, ki denar hranijo na banki. Za bančni depozit se odločajo posamezniki, ki so bolj naklonjeni varnosti in ne zaupajo drugim bolj tveganim možnostim investiranja. Veliko posameznikov se je odločilo za vlaganje v delnice in kripto valute po padcu borznih indeksov po vsem svetu konec februarja in marca 2020, ki jo je povzročila pandemija COVID-19 in posledičnem hitrem okrevanju kapitalskih trgov. Ta padec in posledično okrepljeno okrevanje sta v kombinaciji z nedavno razširjenostjo dostopnih spletnih trgovalnih platform marsikoga spodbudila k investiranju v delnice, saj je prevladalo splošno mnenje o odlični investicijski priložnosti. Bolj natančno sta k temu mnenju botrovala sprva velika podcenjenost delnic, kasneje pa pojav »Fear of missing out«, ki označuje občutek strahu investitorjev, da bodo zamudili nadaljne donose ob hitri rasti cen delnic.

Namen zaključne strokovne naloge je ugotoviti kakšni vlagatelji so posamezniki v Sloveniji, kam vlagajo svoj denar in zakaj. Pridobljene podatke bom primerjal z že narejenimi raziskavami investicij posameznikov v Združenim kraljestvu. Glede na to, da Slovenci sicer veljamo za varčen narod, ki se največkrat odloči za bolj varne naložbe, kot na primer varčevanja v obliki vlog pri bankah, me zanima na podlagi česa se posamezniki odločijo za takšen tip naložb ter zakaj se ne odločijo za vlaganje v druge možnosti investiranja, kot na primer nepremičnine, vzajemni skladi, delnice, kripto valute, zlato in obveznice. Skozi zaključno strokovno nalogo bom odgovoril na raziskovalno vprašanje, kakšne so razlike in podrobnosti med naložbenimi odločitvami vlagateljev v Sloveniji in v Združenem kraljestvu Velike Britanije.

V svoji zaključni strokovni nalogi sem uporabil kvantitativno metodo raziskovanja, in sicer anketo. To pa so posamezniki lahko reševali elektronsko na spletnem portalu 1KA, ter v fizični obliki na natisnjenih anketah, katere sem razdelil posameznikom na ulicah Ljubljane in Ajdovščine. Te lokacije so bile bolj urbana področja, kot je mestni trg, ter šoping centri. Lahko trdim, da je odzivnost populacije glede na starost in način reševanja ankete bila različna. Mlajša populacija je bila bolj odzivna pri elektronskem reševanju, obratno je pri starejših. Ti so se v večjem številu odzvali reševanju ankete fizično.

Cilji zaključne strokovne naloge so:

- analizirati možnosti investiranja,
- analizirati kaj so najpogostejše napake vlagateljev in kako bi morali razmišljati pri varčevanju, da bi bili deležni večjih donosov,
- ugotoviti, kam Britanci vlagajo svoj denar,

- ugotoviti, kam Slovenci vlagajo svoj denar.

Tako kot je prva točka ciljev zaključne strokovne naloge bom v prvem poglavju predstavil možnosti investiranja, ter nadaljeval z naložbenimi strategijami in pri tretjem, zadnjem poglavju bom predstavil pridobljene ugotovitve vlaganj posameznikov v Združenem kraljestvu in v Sloveniji.

1 MOŽNOSTI INVESTIRANJA

Za začetek bom predstavil nekaj možnosti investiranja za posameznike. Pred desetletji so se pri sestavi naložbenega portfelja vlagatelji zanašali predvsem na vrednostne papirje, kot so obveznice in delnice. Danes je finančnih instrumentov mnogo več. Z več možnostmi pa sta se povišali tudi zapletenost in zmeda. V takih primerih je iskanje pravih naložbenih instrumentov ključnega pomena. Močan in dobro uravnotežen portfelj pomaga pri doseganju višjih donosov, zmanjšanju tveganja in znatnem kopičenju donosa skozi čas.

1.1 Delnice

Delnica je lastniški vrednostni papir z nakupom katerega investitor postane lastnik dela delniške družbe, ki delnico izda (proda) z namenom zbiranja denarnih sredstev za financiranje svojega poslovanja in potencialno širitev. Z lastništvom delnice se lahko delničarju izplača del dobička družbe, razdeljenega v obliki dividend. Na splošno obstajata dve glavni vrsti delnic, navadne in prednostne. Navadni delničarji imajo pravico prejemati dividende in glasovati na skupščinah delničarjev, medtem ko so prednostni delničarji brez glasovalne pravice. Prednostni delničarji običajno prejemajo višja izplačila dividend in imajo prednost pri izplačilu njihovega dela v primeru stečaja družbe in likvidacije. Številne delniške družbe pa ne izplačujejo dividend, ampak se namesto tega lahko odločijo za investiranje dobička nazaj v rast podjetja (Kleindienst, 2001, str. 124-127).

Delnice se kupujejo in prodajajo pretežno na borzah, čeprav lahko pride tudi do zasebne prodaje in predstavljajo temelj številnih portfeljev posameznih vlagateljev. Te transakcije morajo biti skladne z vladnimi predpisi, ki varujejo vlagatelje pred goljufivimi praksami. Zgodovinsko gledano so naložbe v delnice na dolgi rok prehitale večino drugih naložb (Hayes, 2021).

Pri vlaganju v delnice moramo spremljati dogajanje na borzah, pri tem pa je potrebno imeti tudi nekaj znanja. Najhuje, kar se lahko delničarju zgodi, je da gre družba v stečaj, kar izniči vrednost njegovih delnic, čemur sledi likvidacijski postopek po katerem je lahko delničar upravičen do dela sredstev družbe, če je bil lastnik navadne delnice ni pa nujno, da bo poplačan. Finančna kriza kot je bila leta 2007-2008 in kriza, ki jo je

prinesel COVID-19 leta 2020 zbudijo veliko strahu in emocij pri investitorjih, ki lahko ustvarijo izgubo s prodajo delnic v paniki.

1.2 Obveznice

Obveznice, ki so dolžniški vrednostni papir, se bistveno razlikujejo od delnic na več načinov. Razlika med delnico in obveznico je ta, da družba z izdajo delnic zbere kapital in delničarju omogoči delež lastništva v družbi. Ko pa družba z prodajo obveznic zbere sredstva za financiranje poslovanja, te obveznice predstavljajo posojila s strani imetnika obveznic do družbe. Obveznice od družbe zahtevajo, da v zameno za to posojilo izplačuje kupon oz. obresti, ki so ponavadi fiksne, ter po zapadlosti obveznice še glavnico v višini prvotne investicije. Poleg tega je imetnikom obveznic dodeljena prednostna pravica pred drugimi deležniki in bodo prvi poplačani v primeru stečaja, medtem ko so delničarji zadnji v vrsti za poplačilo. Obveznice predstavljajo manj tvegano naložbo od delnic ter vir fiksnega prihodka v obliki izplačila kupona oz. obresti (Kleindienst, 2001, str. 118–119).

1.2.1 Kategorije obveznic

Obveznice glede na izdajatelja delimo na (Prohaska, 2004, str. 56):

- Podjetniške obveznice izdajo jih podjetja, ker trgi obveznic ponujajo ugodnejše pogoje in nižje obrestne mere.
- Občinske obveznice izdajo jih občine. V nekaterih državah so prejete obresti iz naslova občinskih obveznic neobdavčene.
- Državne obveznice, so obveznice, ki so izdane s strani države. So načeloma manj tvegane od občinskih in podjetniških obveznic. Vseeno pa so velike razlike v bonitetnih ocenah držav in v njihovi javnofinančni stabilnosti, kar vpliva na tveganje in višino obresti
- Hipotekarne obveznice izdajo jih javnopravne finančne organizacije.
- Bančne obveznice izdajo banke, hranilnice in druge finančne organizacije.

1.3 Izvedeni finančni instrumenti

Izvedeni finančni instrument so pogodbe med dvema ali več strankama, katerih vrednost temelji na ceni dogovorjenega osnovnega instrumenta. Najpogosteje uporabljeni izvedeni finančni instrumenti so terminske pogodbe, zamenjave in opcije. Izvedeni finančni instrumenti se lahko uporabijo za ublažitev tveganja, ter špekulacij (Blatnik, 2010, str. 26).

Zakon o trgu vrednostnih papirjev, v 2. odstavku 6. člena za izvedene finančne instrumente zlasti šteje (ZTVP-1, Ur. l. RS, št. 51/06):

- terminske pogodbe, ki se nanašajo na finančne instrumente, na indekse ali obrestne mere, valutne terminske pogodbe in njim enakovredni instrumenti, če se obveznosti, ki izhajajo iz teh instrumentov ali obveznosti, ki nastanejo na podlagi sklenjenih poslov s temi instrumenti, izpolnijo z denarnimi sredstvi,
- obrestne in valutne zamenjave ter zamenjave, katerih višina poravnave s strani ene ali obeh strank zamenjave je odvisna od gibanja delniškega indeksa ali gibanja cene oziroma donosnosti posamezne vrste delnic,
- opcije na finančne instrumente, opcije na obrestno mero, valutne opcije in njim enakovredni instrumenti, če se obveznosti, ki izhajajo iz opcij ali obveznosti, ki nastanejo na podlagi sklenjenih poslov z opcijami, izpolnijo z denarnimi sredstvi,
- izvedeni finančni instrumenti na blago.

1.3.1 Terminske pogodbe

Terminska pogodba je standardizirana pogodba o nakupu ali prodaji osnovnega instrumenta ali blaga po vnaprej določeni ceni na točno določen datumu v prihodnosti (Winstone, 1995, str. 59).

S terminskimi pogodbami se trguje na terminskih borzah. Kupec terminske pogodbe je imetnik dolge pozicije, prodajalec pa je imetnik kratke pozicije v tej pogodbi. Če želimo izstopiti iz svojih obveznosti terminske pogodbe, to storimo tako da odpremo nasprotno pozicijo od prvotno odprte (Hull, 2006, str. 23).

1.3.2 Zamenjave

Zamenjave so zavezujoč dogovor med dvema strankama. Pri tem ena pogodbeni stranka zamenja določen instrument ali plačila po instrumentu z drugo stranko. Najpogostejša zamenjava je zamenjava obrestnih mer in valutna zamenjava (Blatnik, 2010, str. 28).

1.3.3 Opcije

Opcije so pogodbe med dvema strankama, ki imetnikom dajeta pravico do nakupa ali prodaje osnovnega instrumenta po določeni ceni v določenem roku. Vrednost opcije je povezana z osnovnim instrumentom, ki so lahko delnice, obveznice, valute, obrestne mere, indeksi, ter terminske pogodbe. Opcije so tudi sami vrednostni papirji, kot sta delnica ali obveznica, in ker svojo vrednost izhajajo iz nečesa drugega, se imenujejo izvedeni finančni instrumenti (Blatnik, 2010, str. 27).

Obstajata dve glavni vrsti pogodb pri opcijah: klici (angl. calls) in postavitve (aangl. puts). Če smo lastnik klica, ta nam daje pravico, da kupimo osnovni instrument. Če smo

pa lastnik postavitev imamo pravico, da prodamo ta osnovni instrument (Direct investing, brez datuma).

1.4 Kripto valute

Kripto valuta je digitalna oziroma virtualna valuta, ki je zavarovana s kriptografijo, zaradi česar jo je skoraj nemogoče ponarediti. Številne kripto valute so decentralizirana omrežja, ki temeljijo na blockchain tehnologiji – distribuirana knjiga transakcij (angl. distributed ledger), ki jo izvaja razpršeno omrežje računalnikov. Značilnost kripto valut je, da jih ne izdaja nobeden osrednji organ, zaradi katerega so teoretično imune na vmešavanje ali manipulacijo vladnih in ostalih institucij (Schmidt & Ashford, 2020).

Mnogi strokovnjaki vidijo, da ima tehnologija blockchain resen potencial za uporabo, kot so spletno glasovanje in množično financiranje. Ker pa so kripto valute virtualne in niso shranjene v centralni zbirki podatkov, se lahko ravnovesje digitalnih kripto valut izbriše z izgubo ali uničenjem trdega diska, če varnostna kopija zasebnega ključa ne obstaja. Hkrati ni osrednjega organa, vlade ali korporacije, ki bi imelo dostop do sredstev ali osebnih podatkov. Investitorji lahko s kripto valutami zaslužijo z rudarjenjem, ali preprosto prodajo svoje kripto valute z dobičkom (Schmidt & Ashford, 2020).

1.4.1 Vrste kripto valut

Prva kripto valuta na osnovi blockchaina je bil Bitcoin, ki še vedno ostaja najbolj priljubljena in najbolj dragocena. Danes je na tisoče alternativnih kripto valut z različnimi funkcijami in specifikacijami. Nekateri od teh so kloni Bitcoina, medtem ko so druge nove valute, ustvarjene na drugačen način. Med vodilne kripto valute, ki je ustvaril uspeh Bitcoina, znane kot alt-kovance (angl. altcoins) spadajo Litecoin, Peercoin in Namecoin, kot tudi Ethereum, Cardano, in EOS. Julija 2021 je skupna vrednost vseh kripto valut v obstoju znašala okoli 1,37 bilijona USD (CoinMarketCap, brez datuma).

1.4.2 Prednosti kripto valut

Kripto valute so olajšale prenos sredstev neposredno med dvema strankama, brez potrebe po zaupanja vredni tretji osebi, kot je banka. Ti prenosi so namesto tega zavarovani z uporabo javnih in zasebnih ključev ter z različnimi oblikami spodbujevalnih sistemov, kot sta dokazilo o delu ali dokaz o deležu. V sodobnih kripto valutnih sistemih ima uporabnikova denarnica ali račun javni ključ, medtem ko je zasebni ključ znan le lastniku in se uporablja za podpisovanje transakcij. Prenosi sredstev se zaključijo z minimalnimi pristojbinami za predelavo, kar uporabnikom

omogoča, da se izognejo visokim pristojbinam, ki jih zaračunajo banke in finančne institucije za med računske prenose (European business review, 2020).

1.4.3 Slabosti kriptovalut

Zaradi napol anonimne narave transakcij kriptovalut, so primerni za številne nezakonite dejavnosti, kot sta pranje denarja in utaja davkov. Zagovorniki kriptovalut pogosto zelo cenijo njihovo anonimnost, pri tem pa navajajo prednosti zasebnosti, kot je zaščita žvižgačev ali aktivistov, ki živijo pod represivno vlado. Nekatere kriptovalute so bolj zasebne kot druge. Bitcoin je na primer relativno slabo izbira za izvajanje nezakonitega poslovanja na spletu, saj je forenzična analiza Bitcoin blockchaina pomagala organom pri aretaciji in preganjanju kriminalcev. Vendar obstaja več kovancev, usmerjenih v zasebnost, kot so Dash, Monero ali ZCash, ki jih je veliko težje izslediti (Finance Monthly, 2020).

1.4.4 Pomanjkljivosti kriptovalut

Obstaja zaskrbljenost glede resnične vrednosti kriptovalut, kot je Bitcoin, saj niso osnovane na ničemer oprijemljivem kot je podjetje, dragocena kovina, surovine itd. Nekatere raziskave so ugotovile, da so stroški proizvodnje Bitcoina, za katerega je potrebna vse večja količina energije, neposredno povezani z njegovo tržno ceno. Blockchain kriptovalut je zelo varen, vendar drugi vidiki ekosistema kriptovalute, vključno z izmenjavami in denarnicami, niso imuni na grožnjo vdora. V Bitcoinovi desetletni zgodovini je bilo več spletnih izmenjav predmet vdora in kraje, včasih do par milijonov dolarjev vrednosti kovancev (Redman, 2019).

1.5 ETF skladi

Skladi, s katerimi se trguje na borzi (angl. exchange traded fund, v nadaljevanju ETF) so vrsta vrednostnih papirjev, ki sledijo indeksu, sektorju, surovinam ali drugemu premoženju, katere je mogoče kupiti ali prodati na borzi enako kot navadno delnico. ETF se lahko strukturira za sledenje specifičnim naložbenim strategijam. ETF lahko vsebuje številne vrste naložb, vključno z delnicami, surovinami, obveznicami ali mešanico naložbenih strategij (Jesenek, 2003, str. 93).

Cena ETF-ja se spreminja čez dan trgovanja, ko se delnice kupijo in prodajajo na borzi. Pri tem se razlikujejo od vzajemnih skladov, s katerimi se ne trguje na borzi, oziroma se trguje le enkrat na dan po zaprtju borznih trgov. Poleg tega so ETF-ji v primerjavi z vzajemnimi skladi, stroškovno učinkovitejši in bolj likvidni (Todurov, 2021).

1.5.1 Vrste ETF skladov

Vlagateljem so na voljo različne vrste ETF skladov, ki se lahko uporabijo za ustvarjanje dohodkov, špekulacij, ter za delno zmanjšanje tveganja v portfelju vlagatelja. Tukaj je kratek opis nekaterih ETF skladov, ki so na voljo na trgu (Chen, 2021):

- Indeksni ETF-ji so namenjeni sledenju vrednosti tržnega indeksa. Najpomembnejši ETF-ji, ki sledijo najpomembnejšim indeksom so Diamonds, Spayders in Qubes. Vlagateljem zagotavlja diverzifikacijo indeksnega sklada, pa tudi možnost prodaje na kratko, maržni nakup in nakup manj kot enega deleža, saj ni minimalnih zahtev za depozit. Vsi ETF-ji niso enako raznoliki. Nekateri so bolj koncentrirani v eno panogo ali majhno skupino delnic ali v sredstva, ki so med seboj zelo povezana.
- Mednarodni ETF-ji (angl. international) vlagajo v trge posameznih držav ali regije, oziroma širše globalno področje. Pri teh ETF-jih moramo paziti, saj so nekateri od njih nelikvidni.
- Obvezniški ETF-ji (angl. bond) lahko vsebujejo državne obveznice, podjetniške obveznice, ter občinske obveznice.
- Industrijski ETF-ji (angl. industry) spremlja določeno industrijsko panogo, kot so tehnologija, bančništvo ali naftni in plinski sektor.
- Surovinski ETF-ji (angl. commodity) vlagajo v surovine, kot sta surova nafta in zlato.
- Valutni ETF-ji (angl. currency) vlagajo v tuje valute, kot je dolar.
- Denarni ETF-ji (angl. money market) vlagajo v instrumente denarnega trga.
- Inverzni ETF-ji poskušajo ustvariti donos pri upadanju cene dobrine ali delnice s prodajo na kratko (angl. short selling). Prodaja na kratko je prodaja delnice ali dobrine, ko pričakujemo njen upad vrednosti, s ciljem ponovnega nakupa kasneje po nižji ceni.

1.5.2 Prednosti in slabosti ETF skladov

ETF-ji zagotavljajo v povprečju nižje upravljalne stroške v primerjavi z vzajemnimi skladi ter večjo razpršenost v primerjavi z nakupom posameznih delnic. ETF-ji imajo običajno nižjo volatilnost in predstavljajo nižje tveganje kot delnice, saj sledijo borznemu indeksu ali panogi. Če na primer ETF sledi borznemu indeksu S&P 500, lahko vsebuje vseh 500 delnic iz omenjenega indeksa, zaradi česar je lahko sklad pasivno upravljen, kar pa ne velja za vse ETF-je saj so nekateri aktivno upravljeni na osnovi borznih dogajanj (Hawkins, 2010).

Pri aktivno upravljenih ETF-jih se upravljalci portfeljev bolj vključujejo v nakupe in prodajo delnic družb in spreminjanje deležev znotraj sklada. Običajno bo imel bolj aktivno upravljen sklad višje stroške upravljanja kot pasivno upravljeni ETF-ji. Pomembno je, da vlagatelji določijo, kako se upravlja sklad, ali je to aktivno ali

pasivno, razmerje posrednih stroškov pretehtajo stroške v primerjavi s stopnjo donosa, da se prepričajo, ali se splača obdržati (Schizas, 2014).

Prednosti ETF skladov (Nachman, 2003, str.17):

- Dostop do številnih delnic v različnih panogah,
- Nizko razmerje stroškov in manjša provizija za posrednike,
- Obvladovanje tveganja z diverzifikacijo,
- Obstajajo ETF-ji, ki so osredotočeni na ciljno usmerjeno panogo

Slabosti ETF skladov (Nachman, 2003, str.18):

- Aktivno upravljani ETF-ji imajo višje stroške upravljanja,
- Enotna panožna osredotočenost ETF-jev omejuje diverzifikacijo,
- V primeru nekaterih ETF-jev pomanjkanje likvidnosti ovira transakcije

1.5.3 Vpliv na trg

Ker so ETF-ji vedno bolj priljubljeni pri vlagateljih, je bilo ustvarjenih veliko novih skladov, kar je za nekatere povzročilo nizek obseg trgovanja. Rezultat lahko privede do tega, da vlagatelji ne morejo zlahka kupiti in prodati delnice ETF-ja z nizkim obsegom. Pojavlja se zaskrbljenost glede vpliva ETF-ja na trg in ali lahko povpraševanje po teh skladih napihne vrednosti delnic in ustvari borzne balone oz. mehurčke (angl. bubble). Nekateri ETF-ji se zanašajo na modele portfeljev, ki niso testirani v različnih tržnih razmerah, kar lahko vodi do ekstremnih prilivov in odlivov iz skladov, ki negativno vpliva na stabilnost trga (Chen, 2021).

1.6 Vzajemni skladi

Vzajemni skladi so naložbe, sestavljene iz portfelja delnic, obveznic ali drugih vrednostnih papirjev. Vzajemni skladi malim ali posameznim vlagateljem dajejo dostop do raznolikih, strokovno vodenih portfeljev po nizki ceni. Vzajemni skladi so odprti investicijski skladi, pri katerih varčevalci kupijo investicijske kupone sklada, ki investira v vrednostne papirje tako, da varčevalci niso lastniki teh vrednostnih papirjev. Odprti investicijski sklad se imenuje zato, ker obseg izdanih investicijskih kuponov ni omejen, in se jih izda vsak dan, glede na povpraševanje po njih. Kuponi se lahko unovčijo kadarkoli po dnevni tržni vrednosti, vendar kuponi sklada niso predmet prodaje in nakupa na trgu vrednostnih papirjev. Da bi bili koponi likvidni v primeru želje po izplačilu varčevalca, mora imeti vzajemni sklad vedno dovolj denarnih rezerv (Mramor, 1993, str. 93).

1.6.1 Kategorizacija vzajemnih skladov

Najbolj razširjena razvrstitev vzajemnih skladov je glede na naložbeno politiko, oziroma glede na to v katere skupine vrednostnih papirjev pretežno vlagajo zbrana sredstva (Fredman & Wiler, 1993, str. 23-54):

- Delniški skladi,
- Obvezniški skladi,
- Mešani ali hibridni skladi,
- Sklad denarnega trga,
- Sklad absolutnega donosa,
- Sklad s fleksibilno naložbeno politiko, itn.

Prvi trije so najpogostejši. Delniški sklad vlaga predvsem v delnice. Donosi in izgube, povezane s temi skladi, so odvisni le od tega, kako uspešne so delnice na borzi. Prav tako imajo delniški skladi možnost, da v obdobju ustvarijo znatne donose. Zato je tveganje, povezano s temi skladi, tudi običajno primerljivo večje. Obvezniški skladi vlagajo predvsem v vrednostne papirje s fiksnim dohodkom, kot so obveznice in zakladne menice. To so naložbe s fiksno obrestno mero in datumom zapadlosti, kar je lahko odlična možnost za pasivne vlagatelje, ki iščejo redne prihodke z minimalnimi tveganji. Kot že ime pove, so hibridni skladi optimalna mešanica delnic, ter obveznic in drugih vrednostnih papirjev (Hayes, 2020).

1.6.2 Prednosti vzajemnih skladov

Privlačni razlogi za vlagatelje, ki se odločajo za vlaganje v vzajemne sklade (Zobavnik, 1997, str. 7; Bogle, 1994. str. 53–55;):

- Razpršitev premoženja – Diverzifikacija: razpršitev premoženja ali diverzifikacija znotraj portfelja zmanjšuje tveganja, kar je ena od prednosti vlaganja v vzajemne sklade. Strokovnjaki zagovarjajo diverzifikacijo kot način za izboljšanje donosnosti portfelja, hkrati pa zmanjšuje tveganje. Z nakupom investicijskih kuponov vzajemnih skladov se lahko doseže diverzifikacijo ceneje in hitreje, kot z nakupom posameznih vrednostnih papirjev. Veliki vzajemni skladi imajo običajno v lasti na stotine različnih delnic v številnih različnih panogah. Ne bi bilo praktično, da investitor zgradi takšno vrsto portfelja z majhno količino denarja.
- Likvidnost: vzajemne sklade se lahko s trgovanjem na borzah kupi ter proda z relativno lahkoto, zaradi česar so naložbe zelo likvidne.
- Ekonomije obsega: vzajemni skladi zagotavljajo tudi ekonomijo obsega. Nakup vzajemnih skladov vlagatelju prizanese številne provizije, ki so potrebne za oblikovanje diverzificiranega portfelja. Nakup le enega vrednostnega papirja naenkrat vodi do velikih provizij na transakcijo, ki bodo pojedle dober kos naložbe.

Ker vzajemni sklad naenkrat kupuje in prodaja veliko vrednostnih papirjev, so njegovi transakcijski stroški nižji od tega, kaj bi posameznik plačal za transakcije z vrednostnimi papirji. Poleg tega lahko vzajemni sklad, vlaga v določena sredstva ali prevzame večje položaje, kot bi lahko manjši vlagatelj. Sklad ima lahko na primer dostop do prve javne ponudbe delnic (angl. Initial public offering) ali nekaterih strukturiranih produktov, ki so na voljo samo institucionalnim vlagateljem.

- Strokovno upravljanje z naložbami: prednost vzajemnih skladov je, da ni treba izbirati delnice in upravljati naložbe. Namesto tega strokovni upravitelj naložb skrbi za vse to z raziskovanjem in spretnim trgovanjem. Vlagatelji kupujejo sklade, ker pogosto nimajo časa ali strokovnega znanja za upravljanje lastnih portfeljev, ali pa nimajo dostopa do enakih informacij, kot jih ima strokovni sklad.
- Prilagodljivost: upravljalec sklada se lahko osredotoči na vrednostno vlaganje, vlaganje v rast, razvite trge, trge v vzponu, prihodke ali makroekonomska vlaganja. Nekateri vzajemni skladi so celo strukturirani za donosnost v padajočem trgu, znanega kot medvedji skladi. Posameznika pa lahko kadarkoli vplača v vzajemne sklade in kolikšen znesek hoče.
- Preglednost: pri vlaganju sredstev v vzajemne sklade, je vlagatelju v vsakem trenutku znano, koliko je vredno njegovo premoženje.

1.6.3 Slabosti vzajemnih skladov

Likvidnost, diverzifikacija in strokovno upravljanje predstavljajo privlačne možnosti za mlajše, začetnike in druge posamezne vlagatelje, ki ne želijo aktivno upravljati s svojim denarjem. Vendar nobeno vlaganje ni popolno, vzajemni skladi pa imajo tudi pomanjkljivosti (SKB d.d, 2021; Finančna uprava, 2021):

- Nihajoča donosnost: tako kot pri številnih drugih naložbah brez zagotovljenega donosa, vedno obstaja možnost, da bo vrednost vzajemnega sklada upadla.
- Stroški: kot pri drugih finančnih naložbah, je potrebno upoštevati stroške, ki nastanejo pri samem vlaganju. Pri slovenskih vzajemnih skladih se vstopni stroški gibljejo do 5% vrednosti vplačila, odvisno od upravitelja in vrste vzajemnega sklada, ki se zaračunajo na dan, ko družba za upravljanje (v nadaljevanju DZU) nakazana sredstva pretvori v točke kupona vzajemnega sklada. Nekateri vzajemni skladi zaračunajo tudi izstopne stroške do 2%. DZU za upravljanje sklada obračunava tudi upravljavsko provizijo do 2% povprečne čiste vrednosti sredstev vzajemnega sklada, ki jo zaračuna na letnem nivoju.
- Davki: Tudi vzajemni skladi niso imuni na davke saj se ko varčevalec proda svoje točke investicijskega kupona, sproži davek na kapitalski dobiček. Vlagatelji, ki so zaskrbljeni zaradi vpliva davkov, morajo imeti te pomisleke v mislih pri vlaganju v vzajemne sklade. Davek na kapitalski dobiček se obračuna v višini 27,5 odstotni stopnji. Za vsakih dopolnjenih pet let imetništva kapitala se stopnja davka zmanjšuje, in sicer po dopolnjenih petih letih imetništva kapitala stopnja davka

znaša 20%, po desetih letih imetništva kapitala znaša 15% in po petnajstih letih imetništva kapitala 10%.

1.6.4 Donosnost vzajemnih skladov

Vzajemne sklade ki so na voljo vlagateljem v Sloveniji, ponujajo družbe za upravljanje, banke in nekatere zavarovalnice, katere imajo zaposlene usposobljene strokovnjake, ki upravljajo z naložbami. Nekateri so bolj uspešni kot drugi. Poleg sposobnosti upraviteljev, je tudi pomembno katere vrednostne papirje vsebujejo skladi, ter iz katerih panog so. Najbolj donosna panoga v zadnjih letih je tehnološka panoga, ki je v povprečju prinašala več kot 12% letne donosnost. V spodnji tabeli 1, lahko vidimo povprečne letne donosnosti skladov, ki so v zadnjih desetih letih dosegli tržno povprečje 6-8% letno (Finančno močni, 2020).

Tabela 1: Skladi, ki so v obdobju zadnjih desetih let dosegali tržno povprečje

Ime sklada	Donosnost 5 let	Donosnost 10 let
Generali Indija, Kitajska	5,29 %	8,43 %
NLB dinamični razviti trgi	9,52 %	10,68 %
NLB svetovni razviti trgi	8,36 %	8,50 %
Generali prvi izbor	8,81 %	8,76 %
Triglav hitro rastoča podjetja	9,83 %	11,87 %
Triglav Severna Amerika	11,45 %	11,60 %
Infond beta	8,61 %	9,56 %
Infond USA	10,68 %	10,24 %
Infond Life	4,30 %	11,05 %

Vir: Finančno močni (2020).

1.7 Vezane vloge – depoziti

Vezane vloge ali depoziti so finančni produkti, ki jih nudijo banke in druge finančne institucije. To so naložbe s fiksno obrestno mero in datumom zapadlosti. Kar pomeni, da varčevalec, ne glede na razmere finančnega trga, dobi zagotovljeno obrestno mero. Ampak še vedno je potrebno spremljati dogajanja v ekonomskem svetu. Na primer inflacija je pomemben faktor, ki se mora upoštevati, če se zanimamo za vezane vloge. Ker vezane vloge ponujajo nizke obrestne mere, je negativni učinek inflacije na prihranke večji. Ampak vseeno so druge oblike varčevanja bolj tvegane, saj nimajo zjamčenega donosa (Kagan, 2021).

Starost varčevalca vpliva na stopnjo tveganja. Za starejše varčevalce, kot so upokojenci, se bolj splača varna naložba, kakor je vezana vloga, saj ob vlaganju v bolj tvegane naložbe, je večja verjetnost, da bi ustvarile izgubo in s tem bi bila njihova socialna varnost ogrožena.

1.8 Varčevalni račun

Varčevalni račun je storitev, ki jo ponuja banka, ki omogoča shranjevanje denarja, medtem ko varčevalec prejema obresti na svoje prihranke. Pri varčevalnih računih so obresti zelo nizke, je pa to eden izmed najbolj varnih načinov varčevanja. Morda se ne zasluži veliko v obrestih, ampak dokler so sredstva zavarovana, ta denar ne bo izgubljen. Posamezniki, se odločajo za varčevalne račune najpogosteje iz previdnosti za težke čase, za varnejšo starost, ter večje nakupe, kot na primer avtomobil, stanovanje in potovanja (Kagan, 2021).

Koristi, ki prinašajo lastnikom varčevalnih računov (UniCredit Banka Slovenije d.d., 2021):

- Hiter dostop do denarja - denarna sredstva se lahko kadarkoli prenesejo z osebnega transakcijskega računa na varčevalni račun in obratno,
- Možnost hranjenja v tujih valutah,
- Sredstva na varčevalnem računu so ločena od denarja na osebnem bančnem računu, zato denarja ni mogoče zlahka zapraviti ali izgubiti, kot je to lahko v primeru izgube denarnice in plačilne kartice,
- Je sredstvo za doseganje kratkoročnih in dolgoročnih finančnih ciljev,
- Je finančni instrument za pomoč v času, ko nas doletijo nepričakovani izdatki.

Varčevalni računi prinašajo tudi nekatere pomankljivosti, te pa so (Kagan, 2021):

- Nižje obresti, kot bi jih lahko zaslužili pri depozitu ali drugih naložbah,
- Enostaven dostop lahko naredi izplačila mamljiva,
- Nekateri varčevalni računi zahtevajo minimalne vloške.

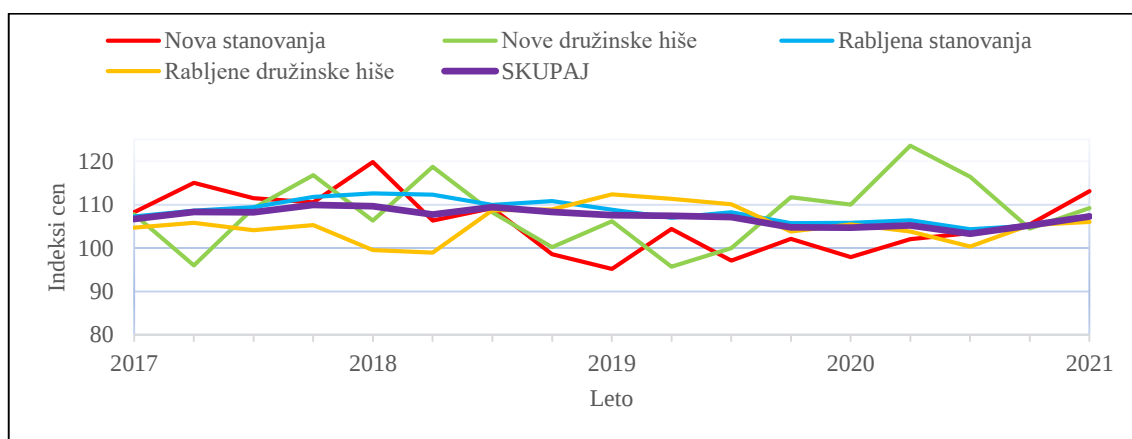
1.9 Nepremičnine

Eden od ključnih načinov, kako lahko investitorji zaslužijo v nepremičninah je postati najemodajalec nepremičnine. Nepremičninski investicijski skladi zagotavljajo izpostavljenost nepremičninam brez potrebe po lasti, operiranju ali financiranju nepremičnin. Pri vlaganju v nepremičnine za najem, postanete najemodajalec, zato je potrebno razmisliti, ali vam bo v tej vlogi udobno. Kot najemodajalec ste odgovorni za stvari, kot so plačilo hipoteke, davki na nepremičnine in zavarovanje, vzdrževanje nepremičnine, ter iskanje najemnikov. Eden od načinov, da najemodajalci zaslužijo denar, je z zbiranjem najemnine. Koliko najemnine lahko zaračunate, je odvisno od lokacije najema. Kljub temu je težko določiti najboljšo najemnino. Če boste postavili previsoko najemnino, boste odgnali najemnike. Drugi primarni način, služenja denarja z nepremičninami, je z apreciacijo. V kolikor nepremičnina dobi na vrednosti, jo lahko prodamo z dobičkom (Zupan, 2020).

1.9.1 Analiza cen nepremičnin v Sloveniji

Po podatkih SURS 2021 so v Sloveniji cene stanovanjskih nepremičnin v 1. četrtnetu 2021 v povprečju za 7,3% višje kot v istem četrtnetu prejšnjega leta. Tako kot vidimo na sliki 1 se je najbolj opazilo zvišanje cen novih stanovanj, in to kar za 13,1%, takoj za njimi so cene novih družinskih hiš, ki so se zvišale za 9,2%, cene rabljenih stanovanj so se zvišale za 7,5% in cene rabljenih družinskih hiš za 6%.

Slika 1: Letni indeksi cen stanovanjskih nepremičnin, glede na isto četrtnetu prejšnjega leta, Slovenija

Vir: SURS (2021).

Najizraziteje zvišanje cen rabljenih stanovanj glede na 4. četrtnetu 2020 je v Mariboru, in sicer za 4,6%, sledi Ljubljana, kjer so se cene rabljenih stanovanj zvišale za 3,7%, v preostali Slovenija pa za 3,6% (SURS, 2021).

Glede na podatke lahko zaključimo, da epidemija ni imela večjega vpliva na cene nepremičnin. Te še kar rastejo, saj je še vedno veliko povpraševanje po njih, ponudba pa majhna. V spodnji tabeli 2 lahko tudi vidimo, kako se cene rabljenih stanovanj na kvadratni meter v Sloveniji v zadnjih letih rastle.

Tabela 2: Povprečne cene rabljenih stanovanj v evrih na kvadratni meter

Lokacija	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovenija	1.450	1.510	1.610	1.760	1.840	1.930
Ljubljana	2.040	2.180	2.410	2.770	2.800	2.960
Ljubljana – okolica	1.620	1.680	1.820	2.040	2.230	2.300
Koper	1.810	1.970	2.110	2.310	2.440	2.380
Kranj	1.560	1.610	1.700	1.840	2.040	2.180
Maribor	1.050	1.080	1.150	1.270	1.330	1.410
Celje	1.050	1.130	1.150	1.230	1.310	1.410

Vir: Žurnal24 (2021).

1.9.2 Koristi in pomankljivosti vlaganja v nepremičnine

Na splošno ima nepremičninski trg nizko volatilnost, zlasti v primerjavi z delnicami in obveznicami. Druga korist vlaganja v nepremičnine je njen potencial diverzifikacije. Nepremičnine imajo nizke in v nekaterih primerih negativne korelacije, kar pomeni, da ko grejo delnice navzdol, nepremičnine pogosto grejo navzgor. Dejstvo je, da lahko dodajanje nepremičnin v portfelj zmanjša volatilnost in zagotovi višji donos na enoto tveganja (Zucker, 2021).

1.10 Plemenite kovine

Plemenite kovine so kovine, ki so redke in imajo visoko gospodarsko vrednost zaradi različnih dejavnikov, vključno z njihovim pomanjkanjem, uporabo v industrijskih procesih in vlogo skozi zgodovino kot hranilec vrednosti. Najbolj priljubljene plemenite kovine za investitorje so zlato, platina, in srebro. V preteklosti so jih uporabljali kot osnovo za denar, danes pa se trguje predvsem za diverzifikacijo portfeljev in zavarovanje proti inflaciji (Fernando, 2021).

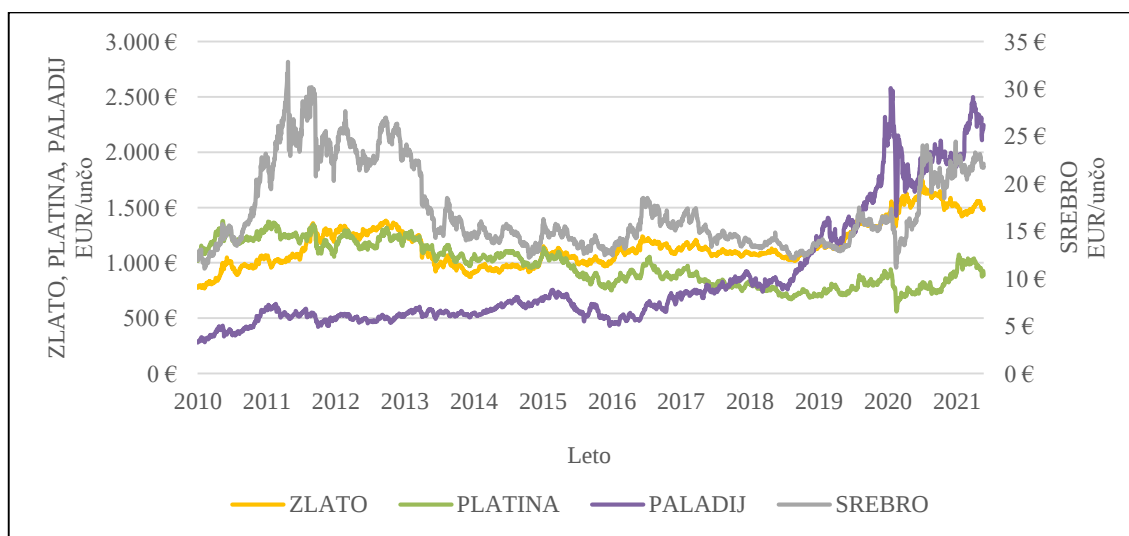
Trije glavni dejavniki, ki danes vplivajo na povpraševanje po plemenitih kovinah, so zaskrbljenost zaradi finančne stabilnosti, strah pred inflacijo, ter politična kriza, ali vojna (Pettinger, 2009).

Vlagatelji lahko kupujejo plemenite kovine na različne načine, kot je na primer last plemenite kovine v fizični obliki (bullion). Ta način lastništva ima prednost pri zmanjševanju tveganja, povečuje pa stroške shranjevanja in zavarovanja. V plemenite kovine se lahko vlaga tudi preko trga izvedenih finančnih instrumentov, kot do terminske pogodbe in opcije, ter v ETF sklade plemenitih kovin (Fernando, 2021).

1.10.1 Analiza cen plemenitih kovin

Cene plemenitih kovin so določene čez dan, in sicer cena zlata, platine in paladija so določene dvakrat na dan, cena srebra pa samo enkrat na dan. Slika 2 prikazuje gibanje cen plemenitih kovin od leta 2010 do julija 2021 in sicer v evrih na unčo. Trenutno se cena paladija giblje okoli 2.300 EUR na unčo, kar pomeni, da se je v zadnjih 10 letih dvignila za 300 %. Cena zlata se trenutno giblje okoli 1.500 EUR na unčo, kar glede na cene v zadnjih 10 letih pomeni porast za 37 %. Srebro in platina sta nekoliko padla v zadnjih 10 letih, in sicer cena srebra se trenutno giblje okoli 21 EUR na unčo, kar pomeni da je padla za približno 23 %, cena platine pa se trenutno prodaja po ceni okoli 900 EUR na unčo, kar pomeni padec cene za približno 26 % (LBMA, 2021).

Slika 2: Gibanje cen plemenitih kovin v obdobju 2010 – julij 2021

Vir: LBMA (2021).

2 NALOŽBENA STRATEGIJA

Naložbena strategija se nanaša na sklop načel, namenjenih pomoči posameznim vlagateljem pri doseganju svojih finančnih in naložbenih ciljev. Ta načrt usmerja odločitve vlagatelja, ki temeljijo na ciljih, strpnosti tveganja in prihodnjih potreb po kapitalu. Naložbene strategije segajo od konservativnega načrta, kjer vlagatelji sledijo strategiji z nizkim tveganjem in kjer je poudarek na zaščiti premoženja, do zelo agresivnih, taki vlagatelji iščejo hitro rast s poudarkom na kapitalski apreciaciji (Fidelity Investments, 2020).

Mladi, ki začnejo kariero in začnejo varčevati za upokožitev, lahko razmišljajo o bolj tveganih naložbah, ker imajo več časa za vlaganje in so bolj tolerantni do tveganja. Lahko si privoščijo tudi izgubo v primeru, da se trg potopi, ker imajo dosti časa pred sabo, da doživijo ponovno rast. To pomeni, da lahko vlagajo v stvari, kot so delnice in nepremičnine. Starejši po drugi strani nimajo veliko časa, da bi denar privarčevali za upokožitev in bi jim konservativni načrt bil boljša izbira. Lahko razmislijo o vlaganju v stvari, kot so obveznice, državni vrednostni papirji in druge varne naložbe (Chen, 2021).

Tveganje je velika komponenta naložbene strategije. Nekateri posamezniki imajo visoko toleranco za tveganje, medtem ko so drugi vlagatelji nenaklonjeni tveganju. Pravila, povezana s tveganjem, katere bi vsak vlagatelj mora poznati so (Chen, 2021):

- Vlagatelji bi morali tvegati le toliko kot si lahko privoščijo, da izgubijo.
- Bolj tvegane naložbe nosijo potencial za višji donos.
- Naložbe, ki zagotavljajo ohranjanje kapitala, zagotavljajo tudi minimalen donos.

3 PRIMERJAVA VLAGANJ MED SLOVENIJO IN ZDRUŽENIM KRALJESTVOM

Za primerjavo sem vzel Združeno kraljestvo in povzel rezultate od že narejenih raziskav na temo kako se Britanci odločajo kam vlagati svoj denar. Nato sem naredil podobno analizo vlaganja denarja v Sloveniji s pomočjo ankete v kateri je sodelovalo 238 oseb starejših od 18.

3.1 Kako posamezniki varčujejo in vlagajo v Združenem kraljestvu?

Po podatkih raziskave, britanskega portala independent je anketa 2.620 vprašanih v Združenem kraljestvu razkrila, da več kot desetina prebivalstva, slabo upravlja z denarjem. S tem da ena četrtna Britancev sploh nima prihrankov. Poleg tega je študija pokazala tudi, da eden od desetih odraslih, starejših od 55 let, nima denarja za svojo prihodnost, v primerjavi z 38 odstotki odraslih starih 25 do 34 let, ki že varčujejo. Študija je tudi pokazala, da 54 odstotkov povprečnega dohodka Britanci namenijo za bistvene življenjske stroške, kot so najemnina ali hipoteka, računi in hrana. Toda tisti, ki denar prihranijo, imajo povprečno stanje prihrankov 4.212,40 funtov. Na vprašanje, kje hranijo prihranke, več kot vsak peti Britanec prizna, da gotovino hrani doma, več kot dve tretjini pa je odgovorilo, da raje varčujejo na osebnim varčevalnem računu (angl. Individual Savings Account, v nadaljevanju ISA). Glavna razlika med ISA in vsakim drugim varčevalnim računom je v tem, da ponuja plačila brez davka na kapitalske dobičke, tako da bi lahko dobili več za svoj denar .

Raziskavo, katero je objavi portal Northern Ireland Business First leta 2019 pa razkriva, da imajo ljudje, ki živijo v Londonu in okolici, nekaj prednostnih naložbenih metod, in sicer:

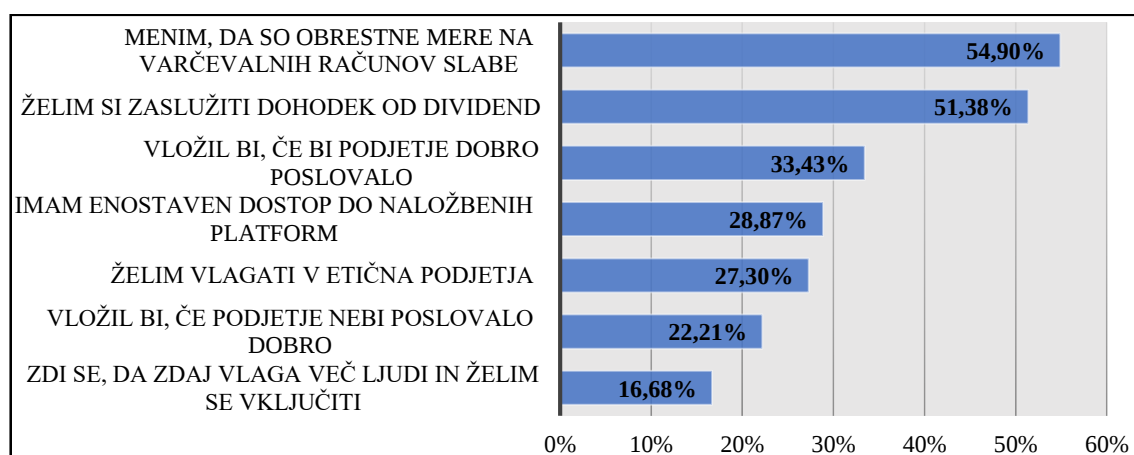
- naložbe v nepremičnine
- kripto valute
- delnice
- ISA
- premijske obveznice
- investicijski skladi

Naložbe v nepremičnine so zelo priljubljene med Londončani. Cene nepremičnin v Londonu in sosednjih območjih so se od leta 2017 počasi znižale. To je odprlo nove naložbene priložnosti za ljudi, ki prej niso bili nepremičninski investitorji. Z denarjem na svojih varčevalnih računih in novimi naložbenimi možnostmi so mnogi Londončani izbrali to naložbeno pot. Trend se še danes nadaljuje (Northern Ireland Business First, 2019).

Več kot četrtina (28%) generacije Z (rojeni po 1996) in milenijcev (rojeni med 1981-1996) pravijo, da so pripravljeni v primeru tržnega zloma v naslednjih 12 mesecih vložiti več. To je skoraj trikrat več od tihe generacije rojenih med 1928-1945 in sicer 10% in bistveno več od bumerjev rojenih med 1946-1964, ki znaša 16% (Barton, 2021).

Raziskavo katero je prav tako naredil Finder za Združeno kraljestvo je pokazala da ima 33% Britancev v lasti delnice. Razlog zakaj se odločajo za vlaganje so najpogosteje slabe obrestne mere pri varčevalnih računih, kot vidimo na spodnji sliki 3, takoj za tem pa navajajo, kot razlog zaslužek od dividende.

Slika 3: Razlogi Britancev za vlaganje v delnice

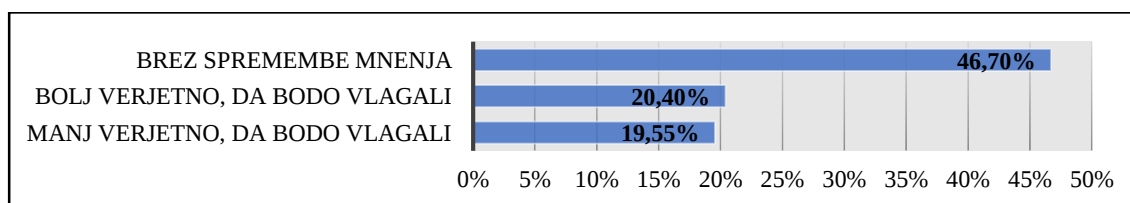
Vir: Barton (2021).

Zainteresirani Londončani imajo na voljo številne platforme in spletne strani, kjer se lahko učijo osnove trgovanja. Za razliko od preteklosti, ko so morali trgovci imeti veliko znanja iz ekonomije in financ, pa tudi nekaj izkušenj, je danes trgovcem zagotavljanih več orodij in virov. Poleg tega lahko preprosto replicirajo strategije, ki jih uporabljajo drugi, dokler ne vzpostavijo svojih metod. Datalight je v letu 2019 poročal, da je približno 4 milijona kripto trgovcev v Združenem kraljestvu. Interes za vlaganje je trenutno višji kot prej (Northern Ireland Business First, 2019).

V Združenem kraljestvu je zelo popularno vlaganje v varčevalne račune ISA, in sicer v letu 2019 je takšne račune imelo 2,2 milijona ljudi v Združenem kraljestvu, kar predstavlja nekaj čez 3% celotne populacije. Povprečna vrednost na varčevalnih računih pa znaša 27.000 funtov, kar danes znaša dobrih 31.500 evrov (Barton, 2021).

Potem ko je kriza COVID-19 zadela svet in nas je večina morala ostati doma, je veliko ljudi porabilo svoj čas za vlaganje, ali pa vsaj za razmislek o tem. Rezultati raziskave Finder, opravljene maja 2020, so razkrili, kot kaže spodaj slika 4, da je 20 % Britancev menilo, da je pandemija dober čas za vlaganje, medtem ko jih skoraj toliko misli, da je bolje še malo počakati (Barton, 2021).

Slika 4: Mnenja Britancev glede vlaganja med pandemijo korona virus

Vir: Barton (2021).

Raziskavo katero je naredil portal research and markets v Združenem kraljestvu obravnava kako se potrošniki obnašajo, ko sprejemajo finančne naložbe in odločitve o varčevanju. 6 od 10 potrošnikov so varčevalci, medtem ko so 4 od 10 vlagatelji. Pred krizo so bili z rastjo svojega premoženja zadovoljnih štiri od desetih anketiranih, v primerjavi z danes, ki je po raziskavi manj kot tretjina. Kljub temu se je dve tretjini anketiranih odločilo, da zaradi COVID-19 ne bo ukrepalo in se bo še naprej držalo svojega plana varčevanja in vlaganja (Research and markets, 2020).

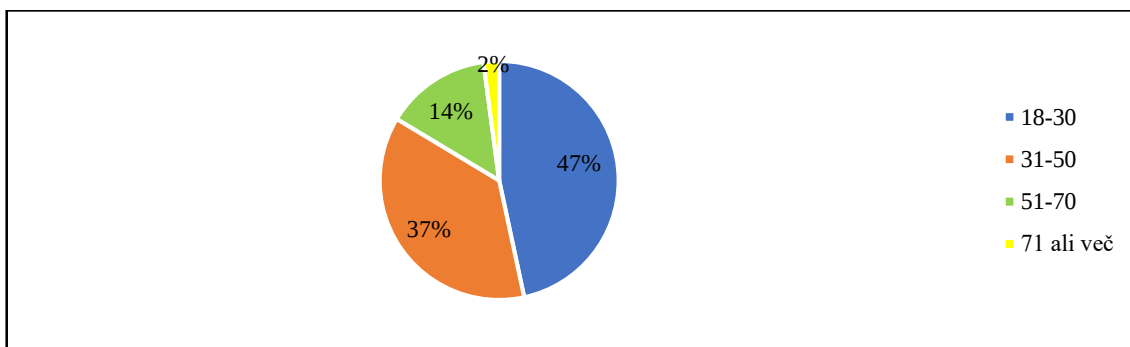
3.2 Analiza ankete

Kot omenjeno v uvodu se je anketo reševalo tako elektronsko kot v fizični obliki. Cilj te ankete je preučiti, kako se posamezniki v Sloveniji obnašajo, ko se odločajo o finančnih naložbah in varčevanju. Anketa obravnava, katere vrste varčevalnih in naložbenih produktov imajo posamezniki, kako kupujejo in vlagajo, ter kateri dejavniki vplivajo na njihove nakupe. Zanima me tudi, kako je na naložbe vplivala kriza Covid-19, in morebitne naložbene prevare. Zato sem si postavil par vprašanj, na katere bodo anketiranci odgovorili skozi anketo, ta pa se nahaja v prilogi 1.

3.2.1 Ugotovitve

Pri reševanju ankete, priložene v prilogi 1, je sodelovalo 238 oseb starejših od 18 let. 43% anketirancev je bilo moškega spola, 54% ženskega spola, ter 3% ki se ne želijo opredeliti. Glede na analizo starosti anketirancev, kot vidimo na sliki 5, je prevladala populacija med 18 in 30 leti in sicer 47%, kar je skoraj polovica vseh anketirancev.

Slika 5: Starost anketirancev

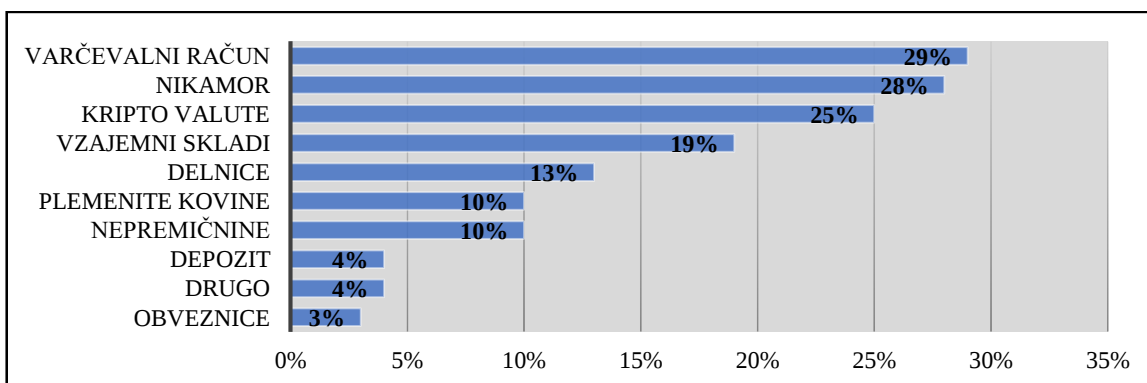

Vir: lastno delo.

Po podatkih reševanja ankete 72 % anketirancev varčuje za svojo prihodnost, 25 % pa razmišlja, da bi začeli varčevati, zgolj 3 % odstotke anketirancev, pa ne razmišlja o varčevanju. Glede na podatke ankete, posamezniki v Sloveniji in Združenem kraljestvu so skoraj enaki varčevalci.

Po reševanju ankete se v Sloveniji posamezniki največkrat odločijo za vlaganje na varčevalni račun, kar potrdi da Slovenci valjajo za varčen narod, ki se odloča za varne naložbe. Vlaganje v kripto valute, je takoj za vlaganjem v varčevalni račun, kar je glede na trend vlaganja v zadnjem letu, popolnoma normalno. Druge izbire vlaganja anketirancev pa vidimo na spodnji sliki 6. V Združenem kraljestvu je, sicer najbolj popularno vlaganje v varčevalne račune ISA, nepremičnine, kripto valute in delnice, kar je dokaj podobno vlaganju posameznikov v Sloveniji. Razlika se opazi v vlaganju v nepremičnine. V Sloveniji posamezniki niso toliko naklonjeni v ta vlaganja, kot v Združenem kraljestvu. In poleg tega v Sloveniji nimamo varčevalnih računov ISA, tako kot v Združenem kraljestvu, ki so boljša opcija za vlaganje kot varčevalni računi pri banki v Sloveniji.

Slika 6: Kam vlagate svoj denar?

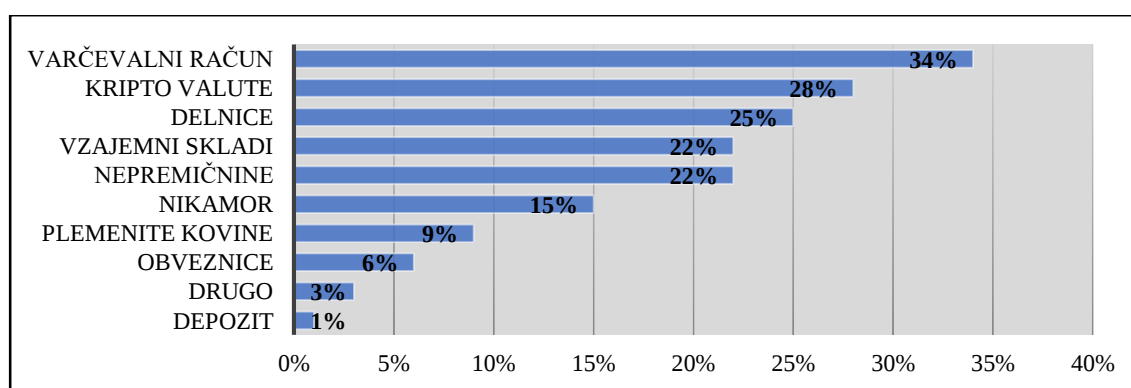

Vir: lastno delo.

Pri zgornjem vprašanju sem naredil še analizo po spolu, da vidim, ali se odločitve med njimi kaj razlikujejo. In sicer ženska populacija je tista, ki se največkrat odloča za vlaganje na varčevalni račun in to 24% od 29% anketirancev, kateri vlagajo na varčevalni račun. Moška populacija pa se največkrat odloči za vlaganje v kripto valute, in sicer od 25% anketirancev, ki so obkrožil vlaganje v kripto valute je 19% moške populacije. Tukaj se pojavi vprašanje, ali so moški tisti, ki so naklonjeni bolj tveganim naložbam, ženske pa se raje držijo bolj varnih naložb.

Pri vprašanju, kam nameravajo vlagati svoj denar v prihodnjem letu se vrstni red po deležu odgovorov ni veliko spremenil, glede na trenutna vlaganja anketirancev, kot vidimo na spodnji sliki 7, varčevalni računi so še vedno na prvem mestu.

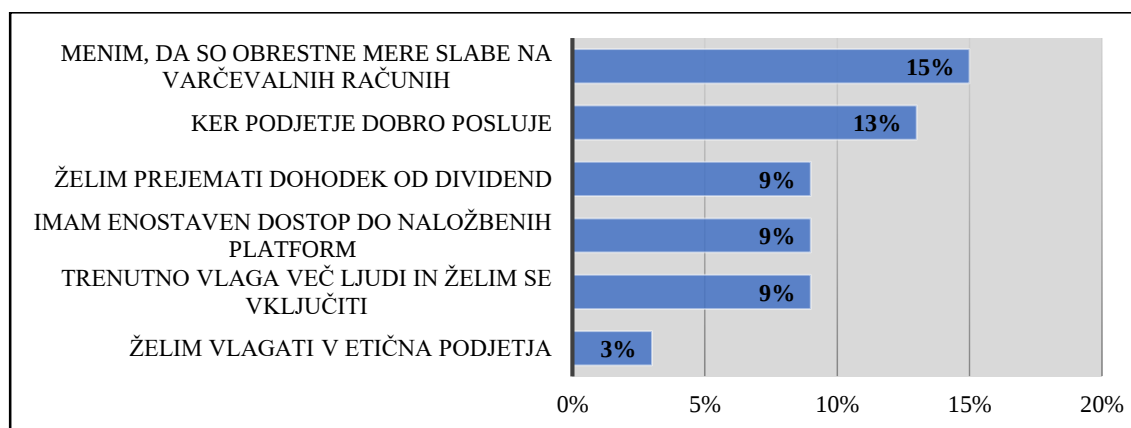
Slika 7: Kam nameravate vlagati svoj denar v prihodnjem letu?

Vir: lastno delo.

Za vlaganje v delnice se posamezniki v Sloveniji, tako kot v Združenem kraljestvu večinoma odločajo zaradi slabih obrestnih mer na varčevalnih računih. Takoj za tem je razlog dobro poslovanje podjetja. Drugi razlogi z manjšim deležem, kot vidimo v sliki 8, so prejemanje dohodka od dividend, enostaven dostop do naložbenih platform in zaradi črednega nagona, ker trenutno vlaga več ljudi in se želijo vključiti.

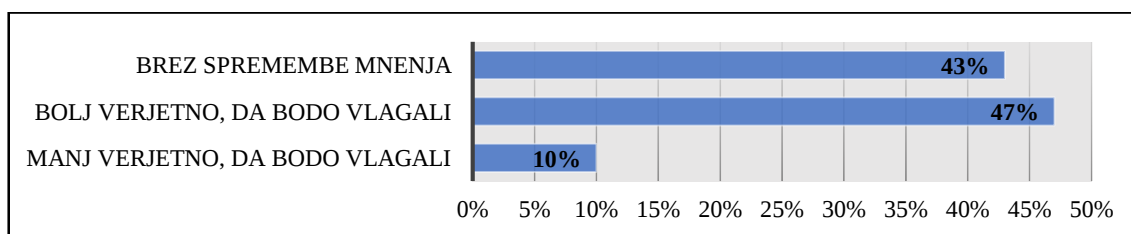
Slika 8: Kateri so vaši razlogi za vlaganje v delnice?

Vir: lastno delo.

Mnenja posameznikov v Sloveniji, kako je kriza Covid-19 vplivala na njihova vlaganja se nekoliko razlikujejo, od mnenja posameznikov v Združenem kraljestvu. V Združenem kraljestvu je dobrih 20 % posameznikov menilo, da je pandemija dober čas za vlaganje in skoraj enak delež je mnenja, da je bolje počakati. Kot vidimo na sliki 9, v Sloveniji je 47 % posameznikov mnenja, da je pandemija dober čas za vlaganje in zgolj 10 %, pa bi raje počakali z vlaganjem. Večina je prepričana, da je pandemija dober čas za vlaganje, kar pa je tudi razviden pokazatelj kako je celotna pandemija vplivala na njihove sedanje naložbe. In sicer 35% anketirancev je pri vlaganju med pandemijo naredilo dobiček ter zgolj 8 %, je imelo izgubo. Pri ostalih 58 % anketirance, pa pandemija na njihovo vlaganje ni vplivala.

Slika 9: Mnenja posameznikov v Sloveniji glede vlaganja med pandemijo korona virus

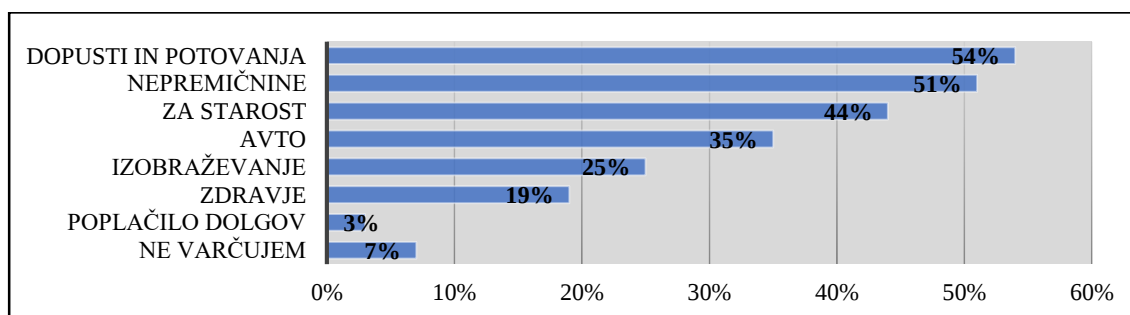

Vir: lastno delo.

Poleg pridobljenih podatkov vlaganja posameznikov v Sloveniji, katere sem primerjal s podatki vlaganja v Združenem kraljestvu, sem pridobil tudi informativne podatke, katere nisem primerjal z Združenim kraljestvom. Zanimalo me je, zakaj varčujejo, iz katerih sredstev vlagajo, kje hranijo svoje prihranke, ali imajo pri vlaganju poklicne svetovalce, preko katerih kanalov se odločajo vlagati, ter če so bili izpostavljeni naložbenim prevaram.

Pri vprašanju zakaj varčujejo, je največ anketirancev, kot vidimo na spodnji sliki 10, odgovorilo za dopust in potovanja, takoj za tem pa so razlog nepremičnine. Tudi tukaj sem analiziral zastavljeno vprašanje po spolu. Pri tem pa se vrstni red razlogov varčevanja nekoliko spremeni. Moška populacija je pri vprašanju zakaj varčujejo največkrat izbrala razlog za starost in sicer od vseh anketirancev se je tako odločilo 28 %. Na drugem mestu so dopusti in potovanja (19%), za njimi pa so nepremičnine (16%), avto (12%), izobraževanje (12%) in zdravje (9%). Ženska populacija pa je največkrat kot razlog za varčevanje navedla dopust in potovanja (34%), za tem pa nepremičnine (28%), avto (24%), šele nato za starost (16%), izobraževanje (13%), zdravje (10%), ter poplačilo dolgov (3%).

Slika 10: Zakaj varčujete?

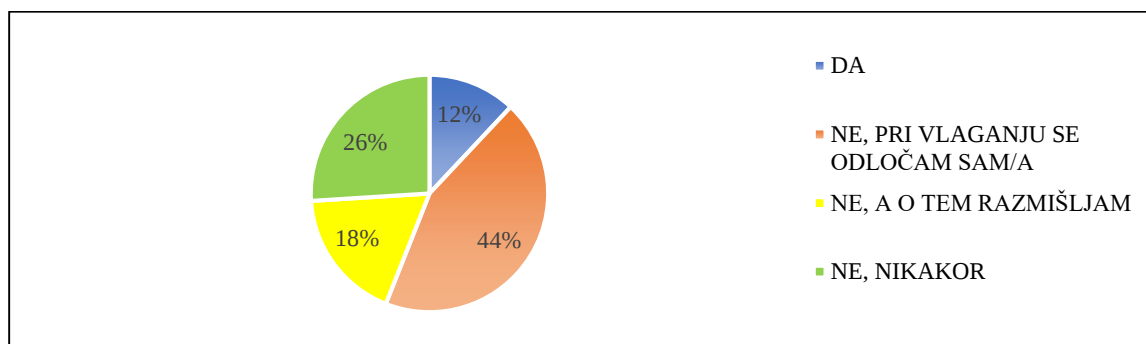

Vir: lastno delo.

Posamezniki v Sloveniji za vlaganje največkrat namenijo del svoje plače (65%) ali pa vlagajo svoj presežek denarja oziroma prihranke (40%), nekateri pa celo vlagajo svoj del štipendije. Velika večina in sicer kar 82% anketirancev svoje prihranke hrani na banki, med njimi so nekateri, ki gotovino hranijo tudi doma, takšnih je 41%. Zgolj 10% anketirancev, ima svoje prihranke na trgovalnih računih.

Večina posameznikov se raje sama odloča pri vlaganju in nimajo poklicnih svetovalcev, kot lahko vidimo na sliki 11, zgolj 12% anketirancev ima poklicne svetovalce.

Slika 11: Ali pri vlaganju imate poklicne svetovalce?

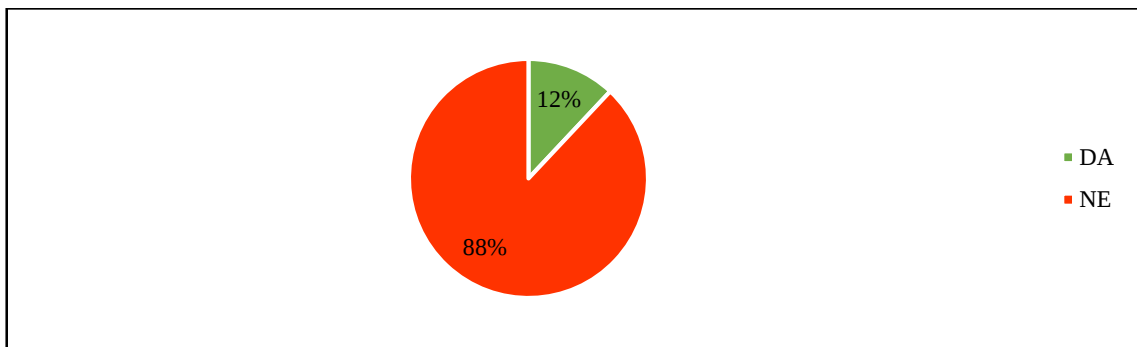

Vir: lastno delo.

Glede na to, da se večina pri vlaganju odloča sama, je tudi največji delež 68% samostojno vlaganje. Pri tem je mišljeno, da se posamezniki odločajo za vlaganje preko trgovalnih račun na različnih platformah. Medtem ko se 38% posameznikov raje odloča za vlaganje preko banke, oziroma preko zavarovalnice (12%) ali borze (10%).

Naložbene prevare so poznane vsem, in žal se se nekateri z njimi tudi srečali. Pri analizi ankete, koto kaže slika 12, 12% anketirancev, kar je skoraj vsaka 9 oseba, bila žrtev naložbenih prevar.

Slika 12: Ali ste bili izpostavljeni naložbenim prevaram

Vir: lastno delo.

Pri takšnih prevarah, lažni ponudnik naložbenih priložnosti, potencialno žrtev prepriča v domnevno pametno naložbo oziroma predstavi enkratno spletno ponudbo. Zato je pri vlaganju potrebno narediti temeljito analizo, kam vlagati in komu zaupati svoj denar.

SKLEP

Za vlaganje v različne finančne instrumente, se v Sloveniji odloča vse več posameznikov. Številni so opazili, da se vlaganje v času krize izplača. Nekateri so bolj naklonjeni varčevanju, nekateri pa vlaganju. Varčevalci se odločajo za varčevalne račune, ki sicer nudijo nizke obrestne mere vendar predstavljajo izjemno varne naložbe. Pri varčevalni računih, varčevalci nimajo strahu, da bodo izgubili svoj denar. Po drugi strani pa imamo vlagatelje, ki so nekoliko bolj naklonjeni tveganju in se odločajo za vlaganja v kripto valute, delnice, vzajemne sklade, ter druge finančne instrumente, pri katerih je donos precej večji, od vlaganja na varčevalni račun.

Da so posamezniki v Sloveniji bolj naklonjeni varčevanju, smo še enkrat potrdili z rešeno anketo. Nič kaj drugače ni v Združenem kraljestvu, saj tudi tam se posameznik največkrat odločijo za varčevanje preko varčevalnih računov ISA. Drži, da so pogoji vlaganja v varčevalne račune ISA, katere imajo v Združenem kraljestvu, boljše od varčevalnih računov v Sloveniji, ki jih posameznik odpre preko banke.

Vsekakor se opazi porast vlaganja v kripto valute. To se predvsem opazi pri posameznikih v Sloveniji prav tako tudi v Združenem kraljestvu. Takšna vlaganja so zelo tvegana, saj se vrednost teh zelo spreminja. Pri vlaganju v kripto valute moramo biti zelo previdni in tako, kot pri drugih vlaganjih, je potrebno narediti dobro raziskavo. Pri takšnih vlaganjih lahko zelo hitro izgubimo vložena sredstva, hkrati pa imamo tudi možnost do izredno hitrega zaslužka.

Razvidno je, da je vlaganje v delnice v porastu, tako kot pri kripto valutah. Še posebej se takšna vlaganja opazijo po udaru krize in zlomu borznega trga. Naklonjenost

vlaganja v delnice je v Združenem kraljestvu večja, kot pri nas v Sloveniji. Kot je zgoraj v nalogi zapisano ima 33 % Britancev v lasti delnice, medtem ko pri analizi ankete ugotovimo, da se je odločilo za vlaganje v delnice le 13% posameznikov v Sloveniji, 25 % pa namerava v prihodnjem letu. Razlogi, za vlaganje v delnice so pri posameznikih v Združenem kraljestvu in pri nas v Sloveniji skoraj identični. Kot smo ugotovili so najpogostejši razlog slabe obrestne mere na varčevalnih računih.

Glede na ugotovitve, bi rekel da so posamezniki v Sloveniji in Združenem kraljestvu podobni vlagatelji. Le pri primerjavi nekaterih anketnih vprašanj sem zasledil majhne razlike. Pri odločanju o vlaganju pa moramo narediti, dobro analizo, kam vložiti svoj denar. Kot vsak vlagatelj, se je pomembno vprašati ali smo bolj naklonjeni varnim ali bolj tveganim naložbam? Vse naložbe imajo svoje prednosti in slabosti, nekatere so bolj donosne, druge malo manj. Izberemo si tisto vrsto naložbe, ki nam najboljše odgovarja. Še enkrat poudarjam, da je za to vrsto vlaganja denarja koristno, če ne skoraj nujno potrebno, natančno preučevanje vseh možnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. Barton, C.. (2021). *Investment statistics: What percentage of the UK population invests in the stock market?* Pridobljeno 3. julija 2021 iz <https://www.finder.com/uk/investment-statistics#:~:text=ve%20invested%20in.-,Quick%20overview,while%2061%25%20of%20women%20are>
2. Blatnik, K. (2010). *Finančni trgi in ustanove*. Ljubljana: GZS
3. Bogle, J. C. (1994). *Bogle On Mutual Funds New Perspectives For The Intelligent Investor*. New York: Down Jones-Irwin
4. Chen, J. (2021). *Exchange Traded Fund (ETF)*. Pridobljeno 3. julija 2021 iz <https://www.investopedia.com/terms/e/etf.asp>
5. CoinMarketCap. (brez datuma). Total Cryptocurrency Market Cap. Pridobljeno 6. julija 2021 iz <https://coinmarketcap.com/charts/>
6. Direct Investing. (brez datuma). *What Are Options?* Pridobljeno 30. junija 2021 iz <https://www6.royalbank.com/en/di/hubs/investing-academy/chapter/what-are-options/jv7atfyu/jv7atg0t>
7. Elsworthy. E. (2018). *A quarter of British adults have no savings, study reveals*. Pridobljeno 2. julija 2021 iz <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/british-adults-savings-none-quarter-debt-cost-living-emergencies-survey-results-a8265111.html>
8. European business review. (2020, 14. julij). *Advantages of Cryptocurrency: All You Need to Know*. Pridobljeno 15. julija 2020 iz <https://www.europeanbusinessreview.com/advantages-of-cryptocurrency-all-you-need-to-know/>
9. Fernando, J. (2021. 18. februar). *Precious Metals*. Pridobljeno 23. avgusta 2021 iz <https://www.investopedia.com/terms/p/preciousmetal.asp>

10. Fidelity Investments. (2020). *Investment Strategy*. Pridobljeno 26. junija 2021 iz https://www.fidelity.com/bin-public/060_www_fidelity_com/documents/wealth-planning_investment-strategy.pdf
11. Finance Monthly. (2020, 22. junij). *Major Disadvantages Of Cryptocurrencies*. Pridobljeno 15. julija 2020 iz <https://www.finance-monthly.com/2021/06/major-disadvantages-of-cryptocurrencies/>
12. Finančna uprava. (2021). *Dohodek iz kapitala*. Pridobljeno 15. Julij 2021. iz https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.fu.gov.si%2Ffileadmin%2FInternet%2FDavki_in_druge_dajatve%2FPodrocja%2FDohodniki%2FDohodek_iz_kapitala%2FOPis%2FObresti_dividende_in_dobicek_iz_kapitala.doc&wdOrigin=BROWSELINK
13. Finančno močni. (2020). *Najbolj donosni vzajemni skladi v Sloveniji* [objava na blogu]. Pridobljeno 20. junija 2021 iz <https://financnomocni.com/najbolj-donosni-vzajemni-skladi-v-sloveniji/>
14. Fredman, A. J. & Wiler, R. (1993). *How mutual fund work*. New York: Institute of finance.
15. Hawkins, K. (2010). *Exchange-Traded Funds (ETFs)*. Pridobljeno 3. julija 2021 iz <http://i.investopedia.com/downloads/Pdfs/ETFs.pdf>
16. Hayes, A. (2020, 3. oktober). *Mutual Fund*. Pridobljeno 6. julija 2020 iz <https://www.investopedia.com/terms/m/mutualfund.asp>
17. Hayes, A. (2021, 15. marec). *Stocks*. Pridobljeno 6. julija 2020 iz <https://www.investopedia.com/terms/s/stock.asp>
18. Hull, J. C. (2006). *Options, futures and other derivatives*. New Jersey: Pearson/Prentice Hall.
19. Jesenek, M. (2003). *Vodnik za preračunljivo investiranje: vse o investiranju v vrednostne papirje*. Velenje: Pozoj.
20. Kagan, J. (2021, 19. marec). *Savings Accounts*. Pridobljeno 23. julija 2020 iz <https://www.investopedia.com/terms/s/savingsaccount.asp>
21. Kagan, J. (2021, 30. marec). *Deposit*. Pridobljeno 23. julija 2020 iz <https://www.investopedia.com/terms/d/deposit.asp>
22. Kleindienst, R. (2001). *Varčevanje v domačih in tujih delnicah*. Ljubljana: GV založba.
23. LBMA. (2021). *Precious Metal Prices*. Pridobljeno 20. julija 2021 iz <https://www.lbma.org.uk/prices-and-data/precious-metal-prices#/>
24. Mramor, D. (1993). *Uvod v poslovne finance*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
25. Nachman, B. (2003). *The Smart Investor's Guide for Investing: Sectors, index Tracking and Exchange-Traded Funds (ETFs)*. New York: 1st Books Library, cop.
26. Northern Ireland Business First. (2019). *Britain's Best Savers are Londoners – But Where Do They Invest?* Pridobljeno 2. julija 2021 iz <https://www.businessfirstonline.co.uk/other-articles/britains-best-savers-are-londoners-but-where-do-they-invest/>

27. Pettinger, T. (2009, 20. februar). *Gold Standard Explained*. Pridobljeno 23. avgusta 2021 iz <https://econ.economicshelp.org/2009/02/gold-standard-explained.html>
28. Prohaska, Z. (2004). *Finančni trgi*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
29. Redman, J. (2019, 24. maj). *Hackers Have Looted More Bitcoin Than Satoshi's Entire Stash*. Pridobljeno 15. julija 2020 iz <https://news.bitcoin.com/hackers-have-looted-more-bitcoin-than-satoshis-entire-stash/>
30. Research and markets. (2020). *How Consumers Save and Invest 2020*. Pridobljeno 8. julija 2021 iz https://www.researchandmarkets.com/reports/5135117/how-consumers-save-and-invest-2020?utm_source=BW&utm_medium=PressRelease&utm_code=wsk6j5&utm_campaign=1425557+-+How+Consumers+Save+and+Invest+in+the+UK+2020+-+Considers+How+Consumer+Investment+Behaviour+Has+Been+Influenced+by+C+OVID-19&utm_exec=joca220prd
31. Schizas, P. (2014). *Active ETFs and Their Performance vis-a-vis Passive ETFs, Mutual Funds, and Hedge Funds*. *The Journal of Wealth Management*, 17(3), 84–97
32. Schmidt, J. & Ashford, K. (2020, 18. december). *Forbes. What Is Cryptocurrency?*. Pridobljeno 15. julija 2020 iz <https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-cryptocurrency/>
33. SKB d.d. (2021, 6. januar). *Kakšni so celotni stroški varčevanja v vzajemnih skladih?* Pridobljeno 6. julija 2021 iz <https://www.skb.si/sl/aktualno/zapisi/kakšni-so-celotni-stroski-varcevanja-v-vzajemnih-skladih-2021-01-06>
34. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2021). *Indeksi cen stanovanjskih nepremičnin, Slovenija, 1. četrtnetje 2021*. Pridobljeno 12. julija 2021 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9623>
35. Todurov, M. (2021, 23. marec). *Drugo mnenje: Izbrati ETF sklade ali vzajemne sklade?* Pridobljeno 6. julija 2021 iz <https://svetkapitala.delo.si/finance/drugo-mnenje-izbrati-etf-sklade-ali-vzajemne-sklade/>
36. UniCredit Banka Slovenije d.d. (2021). *Prednosti in koristi varčevalnih računov*. Pridobljeno 6. julija iz <https://www.unicreditbank.si/si/prebivalstvo/nalozbe/varcevalni-racuni.html>
37. Winstone, D. (1995). *Financial derivatives: hedging with futures, forwards, options and swaps*. London: Chapman & Hall
38. Zobavnik, I. (1997). Investicijsko poslovanje vzajemnih skladov. Ljubljana: *Bančni vestnik : revija za denarništvo in bančništvo*, 46(11), 2–7.
39. Zucker, M. (2021, 19. avgust). *Get Started In Real Estate: Four Properties Perfect For First-Time Investors*. Pridobljeno 23. avgusta 2021 iz <https://www.forbes.com/sites/forbesrealestatecouncil/2021/08/19/get-started-in-real-estate-four-properties-perfect-for-first-time-investors/?sh=3a6a00e63cb1>
40. Zupan, Š. (2020, 3. februar). *Kam vložiti denar in dobro zaslužiti?* Pridobljeno 11. julija 2021 iz <https://cekin.si/premozenje/kam-investirati-vloziti-denar-v-letu-2020.html>

41. Žurnal24. (2021, 23.marec) Rekordne cene stanovanj, kaj napoveduje GURS.
Pridobljeno 8. julija 2021 iz <https://www.zurnal24.si/podstreho/nepremicnine/rekordne-cene-stanovanj-kaj-napoveduje-gurs-363829>

PRILOGA

Priloga 1: Anketa: Kam Slovenci vlagajo svoj denar?

Pozdravljeni, sem Adil Mahmić, študent Ekonomske fakultete v Ljubljani, in ob zaključku študija pripravljam zaključno strokovno nalogo o naložbeni kulturi v Sloveniji.

Namen raziskave je preučiti, kako se posamezniki v Sloveniji obnašajo, ko se odločajo o finančnih naložbah in varčevanju.

Anketa je anonimna, za izpolnjevanje boste potrebovali približno 2 minuti. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno in analizirani na splošno in ne na ravni posameznika. Uporabljeni bodo izključno za pripravo te zaključne strokovne naloge.

1. Spol
 - Moški
 - Ženska
 - Ne želim se opredeliti
2. Starost
 - 18-30
 - 31-50
 - 51-70
 - 71 ali več
3. Ali varčujete za vašo prihodnost
 - Da
 - Ne, nikakor
 - Ne, a o tem razmišljam
4. Zakaj varčujete?
 - Za starost
 - Avto
 - Dopusti in potovanja
 - Nepremičnine
 - Nepredvideni stroški
 - Zdravje
 - Izobraževanje
 - Poplačilo dolgov
 - Drugo
5. Kam vlagate svoj denar?
 - Delnice
 - Obveznice
 - Kripto valute
 - Vzajemni skladi
 - Depozit
 - Varčevalni računi

- Nepremičnine
 - Plemenite kovine
 - Nikamor
 - Drugo
6. Kam nameravate vlagate svoj denar v prihodnjem letu?
- Delnice
 - Obveznice
 - Kripto valute
 - Vzajemni skladi
 - Depozit
 - Varčevalni računi
 - Nepremičnine
 - Plemenite kovine
 - Nikamor
 - Drugo
- 6.1. Vaši razlogi za vlaganje v delnice?
- Ne vlagam v delnice
 - Menim, da so slabe obrestne mere na varčevalnih računih
 - Želim prejemati dohodek od dividend
 - Ker podjetje dobro posluje
 - Ker podjetje ne posluje dobro
 - Imam enostaven dostop do naložbenih platform
 - Želim vlagati v etična podjetja
 - Zdi se, da zdaj vlaga več ljudi in želim se vključiti
7. Iz katerih sredstev vlagate?
- Vložil sem svoj presežek denarja
 - Del svoje plače
 - Zlate rezerve
 - Posojilo
 - Drugo
8. Kje hranite prihranke?
- Gotovina doma/sef
 - Bančni račun
 - Trgovalni račun
- 8.1. Kako ste odprli svoj trgovalni račun?
- Prek spleta
 - Klasično – fizičen obisk
 - Nisem ga odprl
9. Ali menite, da je kriza Covid-19 dober čas za vlaganje?
- Da
 - Ne
10. Ali pri vlaganju imate poklicne svetovalce?
- Da
 - Ne, pri vlaganju se odločam sam

- Ne, a o tem razmišljam
 - Ne, nikakor
11. Preko katerih kanalov se odločate vlagati?
- Samostojno vlaganje
 - Preko banke
 - Preko zavarovalnice
 - Preko borze
 - Drugo
12. Kako je kriza Covid-19 vplivala na vaše naložbe?
- Naredil sem izgubo
 - Naredil sem dobiček
 - Ni vplivala
13. Kako je kriza Covid-19 vplivala na vaš način vlaganja?
- Bolj verjetno, da bom začel vlagati
 - Manj verjetno, da bom začel vlagati
 - Ni vplivala
14. Ali ste bili izpostavljeni naložbenim prevaram
- Da
 - Ne